

HACC-I MEBRUR*

*Eûzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm...
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm...*

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Alâ külli
hâlin ve fî külli hîn... Hamden kesîran tayyiben
mübâreken fîh... Kemâ yenbağî licelâli vechihî
ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü
alâ seyyidinâ ve üsvetüne'l-haseneh, ve tâci
ruusünâ ve tabîbi kulûbünâ muhammedini'l-
mustafâ... Ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû
bi-ihsânin zevi's-sıdkı ve'l-vefâ...*

a. Allah Kusurlarımızı Affetsin...

Aziz ve muhterem hacı kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bu enteresan, meşakkatli ve değişik ibâdeti nasîb eyledi; yaptık. Mutlaka eksiklerimiz, kusurlarımız vardır. Kusurlarımızı affetsin Rabbimiz... İbâdetlerimizi taatlerimizi ahsen ve etem gibi, yâni en güzel ve en tamam ibadet gibi lütfuyla, keremiyle kabul eylesin...

Çünkü zaten onun dergâhına lâyıık güzel ibâdeti beşer yapamaz, mümkün değil... Ne yapsak, ona lâyıık olmaz. Onun dergâhına şâyeste bir ibâdet olması mümkün değil... Ama, hamd ü senâlar olsun ki, İslâm'ın beş temel direğinden birisi olan bir ibâdeti Allah bize nasîb etti, yaptık. Pek çok kardeşlerimiz oralarda kaldı; onlar nâmına üzülüyoruz.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Onların orada kalması iki sebepten olabilir:

Birincisi; bir kusuru vardır da, Allah bu güzel diyarlara gelmeyi nasîb etmemiştir; bu çok fenâ... Eğer öyle bir durumları var da ondan gelemedilerse o kardeşlerimiz, Allah'ın rahmetinden niyaz ediyoruz, onlar için de yalvarıyoruz: Allah-u Teâlâ Hazretleri, onların ve bizim kusurlarımızı affeylesin... Bize yaptığımız hatalardan, kusurlardan dolayı, azab, ikab ve cezâ vermesin... Azımızı çoğa sayarak, affederek, bağışlayarak, setrederek, lütfuyla keremiyle bize muamele eylesin... Böyle, mahrumiyetlere uğratmasın...

İkinci sebep: Kardeşlerimiz kusurlu değildir, Allah indinde makbul kullardır da, yine buraya gelmek nasîb olmamıştır. Misâl:

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri, bir sefere gitmişlerdi. Bazı sahabe-i kirâm, çok istedikleri halde o sefere katılamamışlar, Medine'de kalmışlardı. İstiyorlardı savaşa katılmayı, sefere katılmayı ama gelememişlerdi. Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

“—Siz ne zaman bir yokuş çıksanız, ne zaman bir yorulsanız, ne zaman bir geçit geçseniz; onlar sanki sizin yanınızdaymış gibi, o sevabı alıyorlar. (*Habesehümü'l-uzr*) Mazeretleri onları hapsedmişti, mazeretleri dolayısıyla gelememişlerdi. Gönüllerindeki niyetlerinde gelmek vardı. O niyetlerinden dolayı, sanki gelmiş de sizin yanınızdaymış gibi, Allah onlara ecir verecek!” diye Peygamber Efendimiz bildirdi.

Bu sebepten, böyle de olabilir. O zaman o kardeşlerimiz de, gelemedikleri halde gelmiş

gibi; hattâ, biz geldik kusurlu ibâdet yaptık, onlar kusursuz ibâdet etmiş gibi sevap alabilirler. Öyle olmasını temennî ederiz Rabbimizden...

O gelemeyen kardeşlerimize Allah-u Teâlâ Hazretleri, gelmiş de bu haccı ahsen ve etem olarak yapmış gibi sevap versin... Onu temenni ediyoruz. Çok mahzunlar... Çok mağdurlar... Çok üzüntüdeleler...

Ben şirket sahiplerinin hallerini de biliyorum, onlara da acıyorum. Çünkü şirket sahipleri hacıları kaydettikten sonra, burada hacıları misafir etmek için, çok önceden atlayıp gelirler; binâ beğenirler, sahipleriyle anlaşma yaparlar, para verirler. Yâni hacılar gelmeden, burada binâları tutulmuş olur, paraları verilmiş olur, kesesinden çıkmış olur o zavallıların...

Şimdi o zavallılar geldiler, burada binâların paralarını verdiler; ama hacılarına vize alamadılar, hacılar buraya gelemeydi. Hem para verdiler, hem getirememenin üzüntüsü, vebali, derdi, sıkıntısı; hem de onların tazminat talepleri ve sâiresi olabilir. Tazminat olmasa bile, “Ver bizim hac paramızı, geriye!” dediği zaman, ne yapacaklar? Hac paralarının bir kısmını buraya yatırmışlardı. Bu adamlar, milyoner, milyarder değillerdi. Şimdi bu hacılara bu kardeşlerimiz, bu paraları nasıl verecek? Çok zor bir durum! Yazık yâni, onların da o durumlarına acıyorum ben... Allah kurtarsın, Allah yardım etsin...

Bize basın haberleri geliyor, özetler geliyor faksla... Birçok firma sahibinin hapse girdiğini okuyoruz. Dolandırıcılıktan... Dolandırıcılığı yok adamın; parayı aldı, hacıların burada

yerini tuttu ama, vize alamadılar, gelediler buraya... Şimdi dolandırıcı sayılıyor, hapse tıkılıyor. Bir de onun cezası, azabı, ikabı; arkasından tazminatı ve sâiresi...

Yâni, Allah'ın imtihanları çeşit çeşit; nelerdir bilmiyoruz. Nasıl olmuştur, kim kime ne sebeple böyle olmuştur? İki sebep olduğunu biliyoruz hadis-i şeriflerden... İnşaallah günahlarından dolayı mahrum kalmamışlardır. İnşaallah, Allah iyi niyetlerinden dolayı, hac yapmış gibi onlara mükâfat vermiştir diye dua ediyoruz.

Hacının duası makbuldür. Biliyorsunuz Allah-u Teâlâ Hazretleri, hacı evinden çıktığı zamandan, tekrar evinin içine girinceye kadar duasını kabul eder.

b. Rahmân'ın Misafirleri

Şimdi sizler ve bizlerin alnımızda mânevî bir şeref yazısı var, sıfatı var; bu nedir? Biz Rahmân'ın misafirleriyiz, “Duyûfü'rrahmân”ız biz... Yâni, Allah evine bizi çağırdı; biz de “Lebbeyk” diyerek geldik. *Lebbeyk* ne demek Arapçada? “Emrindeyim, buyur! Mâdem çağırdın, geliyorum!” demek... “Hem de, kat kat emrindeyim!” diye koşarcasına...

Allah bizi çağırdı. “Duymadık hocam! Ne zaman çağırmış, kim diyor?” Kur'an-ı Kerim diyor:

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ

(الحج: ٢٧)

(*Ve ezzin finnâsi bilhacci*) “İnsanların arasında seslen, hacca gelmeleri için... (*Ye'tûke ricâlen ve alâ külli dâmirin ye'tîne min külli feccin amîk*) Sen ey İbrâhim AS, bu Beytullah'ı yaptın; seslen insanlara! Onların kimisi yayan, kimisi binekli dağların arasındaki yollardan, vâdilerden akıp akıp buraya gelsinler!” (Hac, 22/27) diye Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle buyurmuş.

Ama şu Beytullah var ya, bu Beytullah'ın binâsı tekrar tekrar yapılmıştır. İlk binâsı melekler tarafındandır. İbrâhim AS yaptırmıştır deniliyor ama, İbrâhim AS'ın duasında ne diyor? İbrâhim AS diyor ki:

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ

(ابراهيم: ٢٧)

(*Rabbenâ innî eskentü min zürriyyetî bivâdin gayri zî zer'in inde beytike'l-muharremi*) “Yâ Rabbi, Ben zürriyyetimden bir kısmını, hanımı ve çocuğumu, ekin bitmez bir vâdiye; (*inde beytike'l-muharremi*) senin muhterem, mukaddes evinin yanındaki ekin bitmez vâdiye, zürriyyetimden bir kısmını iskân ettim. Yâ Rabbi sen onlara rızıklar ver, meyvalar ver, sebzeler ver... Yesinler, içsinler; mahrum bırakma, rızıkları bol olsun!” (İbrâhim, 14/37) diyor.

Demek ki, İbrâhim AS, biliyor ki orada, daha evvelden mukaddes bir mahal vardı. Evet, o yapmış ama zâten tekrar tekrar sökülmüş, yapılmış; yıkılmış, yapılmış.

c. Kâbe'de Sel Baskını

O kalenin olduğu taraf, Ecyâd tarafından sel gelirmiş. Peygamber Efendimiz'in evi tarafından, yâni Cebel-i Ebû Kubeys tarafından da sel gelirmiş ve buraların duvarlarını, binâsını zaman zaman seller tahrib edermiş. Hattâ bizim bir hemşerimiz var (İsmâil Turan Hoca), o anlattı: "Bir gece rüyamda Kâbe-i Müşerrefe'nin etrafını su doldurmuş, yüzerek tavaf ettim." dedi. Rüyâsında Kâbe'yi yüzerek tavaf etmiş. Ertesi gün gelmiş, Kâbe-i Müşerrefe'ye... Bir yağmur, bir sağanak, bir sel... Kâbe'nin etrafı sel sularıyla dolmuş. O da rüyayı hatırlamış; rüyada yüzerek tavaf etti ya... Yüzmeyi de çok iyi biliyor. "Cump..." atlamış suya... Size bize nasib olmayan bir şekilde, yüzerek tavaf etmiş. Meraklı bir insan... Halen sağ o, bizim hemşeri... Yâni, yakın zamanda bile demek ki, su gelip doldurabiliyormuş.

Sonra ne yaptılar? Safa ile Merve'nin dışında hani mermer kaplı bir yer var ya, oraya otomobiller, kamyonlar girecek gibi kanal açtılar. Beytullah'ın altından kanalı götürdüler, Mesfele tarafına akıttılar. Yâni sel bir daha gelirse, binânın içine girmesin ve orada taşma, dolma yapmasın diye... Ama daha önceden çeşit çeşit taşmalar, dolmalar olmuş; hattâ buraya sellerin getirdiği molozları atmak için günlerce çalışmış insanlar... Böyle seviyesi yükselmiş etrafın...

Tekrar tekrar yapılmış. İlkönce melekler... Sonra Adem AS... Ondan sonra, Şit AS... Ondan sonra tekrar tekrar ne kadar yapıldıysa; sonra

İbrâhim AS... İşte buraya Allah'ın vahyi ile, hanımını ve sevgili oğlunu getirdi, bıraktı ve uzaklaştı.

Düşünün ki ekin bitmeyen bir vâdi... Hiç bir şey yok... Gördüğünüz gibi etraf taş, kara taş... *Safâ* demek, kaygan taş demek... *Merve* demek, o da düz taş demek... Kelime mânâsı da taş yâni...

Cebel-i Ebû Kubeys de taş, bu taraf da taş... Arasında bir vâdi var, sellerin getirdiği kumlarla dolu; o kadar... Oraya iskân etti, gidiyor. Nasıl yapar? Halim selim, yumuşak kalbli, gözü yaşlı İbrâhim AS; su olmayan, ev olmayan, bakkal olmayan, kasap olmayan, fırın olmayan, insan olmayan bir yere bir kadıncağızı, hanımını ve bir de yıllar yılı dua edip de beklediği sevgili oğlunu bırakıp nasıl gider? Akıl alır mı? Akıl alacak bir şey değil ama, peygamberler yaptıkları şeyi vahiyle yapıyorlar.

İbrâhim AS, içi buruk, gönlü yaralı, hüznü; Hâcer validemizle, İsmâil AS'ı oraya bıraktı. İsmâil AS, küçük bebek, yavru... Giderken, Hâcer dedi ki: "Yâ İbrâhim, bırakıp gidiyorsun; nasıl şey bu böyle? Allah mı bunu emretti?" "Evet Allah CC böyle emretti." deyince, "Eh o zaman, Allah bana yardım eder." dedi. "Evet ekin yok, su yok, insan yok ama; mâdem Allah öyle emretmiş, vardır bir hikmeti! O zaman Allah yardım eder bana!" dedi.

İşte hani *Safâ* ile *Merve* arasında biz koşturuyoruz ya, sa'y ediyoruz ya; *sa'y* demek, hızlı yürümek, gayretli yürümek demek... *Sa'yetmek*, gayret

etmek demek... Yedi defa oraya oraya, oraya oraya; yâni iki buçuk kilometre yol eder hepsi... Bir oraya baktı,

bir insan görebilir miyim diye; bir oraya çıktı baktı, bir insan görebilir miyim diye... Ne arıyor yâni? Kendisini tehlikeden kurtaracak bir çıkış noktası arıyor. Biz şimdi niye yapıyoruz o işi? Biz de Allah'ın rahmetini istiyoruz. Oraya gidiyoruz, oraya gidiyoruz: “—Yâ Rabbi bak, bizim koşuşmamız da senin rahmetine ermek için... Biz de bîçâreyiz. Evet bizim şimdi oturduğumuz bu yerlerde evler, insanlar var ama biz de senin rahmetine muhtacız. Eğer sen bizi rahmetine erdirmezsen, biz de helâk oluruz.” demiş oluyoruz. Bu dünyada karnı doymak bir şey değil ki, ahiret mühim olan... Asıl hayat, ahiret hayatıdır. Dünya hayatı ne? Dünya hayatı imtihan, mihnet, meşakkat, sıkıntı, dert, elem, keder, üzüntü...

d. Dünya Mü'minin Zindanı

Şimdi tarih kitaplarını okuyorum bir kaç gündür. Çok sıkıntı çekmiş, bizden önceki insanlar... Peygamber Efendimiz çok sıkıntı çekmiş. Sahâbe-i Kirâm çok sıkıntı çekmiş. Hicretin filânca yılında şu hadise olmuş, falanca yılında şu hadise olmuş... Yetmiş tane hafız sahabîyi çağırmışlar, “Bize Kur'an öğretin!” diye... Ondandır bir köşede kıstırmışlar, kıtır kıtır kesmişler. Bunlar sahâbi... Bunlar melekler gibi insanlar... Bunlar, evliyâullahın en yüksek mertebeli insanları... Hâfız, ehl-i Kur'an, Peygamber Efendimiz'in cemâlini görmüş,

onun rahle-i tedrisinde yetişmiş insanlar... Haa anlaşılıyor ki, bu dünya hayatı rahat yeri değil. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ

(حم.م.ت.ه.حب. عن أبي هريرة؛ طب.ك.هب عن سلمان؛ البزار عن ابن عمر)

RE. 207/18 (*Ed-dünyâ sicnü'l-mü'mini ve cennetü'l-kâfir.*) “Dünya mü'minin zindanıdır, kâfirin cennetidir.” Dünya, mü'min için zindan gibidir. Peygamber Efendimiz de rahat etmemiş, Sahabe-i Kirâm da rahat etmemiş; ondan sonra, evliyâullah da rahat etmemiş...

Gelmişler buraya, Medine Mescidine gelmişler, o zamanın yöneticileri... Üç bin-dört bin kişi öldürmüşler.

¹ Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.205, no:5256; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.306, no:2246; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.137, no:4103; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.323, no:8272; Begavî, *Şerhü's-Sünen*, c.VII, s.237; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.463, no:687; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.148, no:9797; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.351, no:6465; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.425, no:8298; Beyhakî, *Âdâb*, c.III, s.6, no:727; Ebû Hüreyre RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.699, no:6545; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.236, no:6087; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.27, no:5645; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.385, no:2498; Selman RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.65, no:9136; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.262, no:6108; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.118; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V, s.80, no:1304; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.150, no:9385; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.355, no:35867; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.185, no:6081; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.9, no:12431.

Abdullah ibn-i Zübeyr, bu Mekke-i Mükerrerme'yi almış; Emevîler'e bey'at etmemiş. Çünkü Abdullah ibn-i Zübeyr, Zübeyr ibn-i Avvâm'ın oğlu; sahabi... Teyzesi Hz. Aişe RA Peygamber Efendimiz'in zevcesi oluyor, yakınlığı var... Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'le akrabalığı var. O, Emevîlerin idaresine râzı gelmedi, bey'at etmedi. Geldiler taşa tuttular, ateşli şeyler attılar içeriye... Fethedemediler, geri gittiler.

Ertesi sene:

“—İlkönce Medine'ye uğra, orada inadı kır; öldüreceğin kadar insanı öldür, ondan sonra Mekke'ye git!” dedi Emevî halifesi...

O, Medine'ye gelen adam, sahabeden tabiinden üç bin-dört bin kişi insan öldürdü. “Bey'at et! Etmezsen asarım, keserim!” diye terör yaptı orada... Peygamber Efendimiz'in mescidinin kapılarına adamlar dikerek, herkesi zorla Emevî halifelerine bey'at ettirdiler. Etmeyenler oldu tabii, babayığit kimselerden; “Sizin hakkınız yok, liyakatiniz yok!” diye... Onları kestiler.

Sonra buraya geldiler, burayı taşa tuttular. Abdullah ibn-i Zübeyr'i şehid ettiler... vs.

Neden böyle aklıma geliyor bunlar? “Basın özetleri geliyor.” dedim ya; bakıyoruz, “Bosna'da yine şu üzücü hadiseler... Müslümanların direndiği filanca kasabaya, şöyle şen'î tecâvüzler, şöyle vahşî saldırılar... Azerbaycan'da Ermeniler şöyle saldırıyor, böyle şey yapıyor...” Yâni, belâ yağıyor gibi, müslümanların üzerine...

Biz de buralarda, duaların kabul olduğu yerlerdeyiz. Üzülüyor tabii, insan... Müslümanlar

Allah'ın sevgili kulu olduğuna göre... Mü'min kullarını seviyor Allah... "Lâ ilâhe illallah" diyenleri seviyor. Kâfirleri, müşrikleri sevmiyor. İnanıcı bozuk olanları sevmiyor Allah... Ama bu imtihan, taa Peygamber Efendimiz'in zamanında, Sahabe-i Kiram zamanında başlamış. Hikmetinden sual olmaz! Demek ki, bu dünya böyle...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, zorlu imtihanlara tâbi tutmasın... Tâkat getiremeyeceğimiz musîbetleri, belâları başımıza saçmasın... İrzimizi, canımızı, çoluk çocuğumuzu, malımızı, mülkümüzü, şerefimizi, işimizi, gücümüzü ayaklar altına aldırmasın...

İşte gördünüz, Ümmet-i Muhammed bu! Harem-i Şerif'te gördüğünüz insanlar... Bunlar, dünyanın her yerinden gelmiş. Afrikalı var, Pakistanlı var, Endonezyalı var, İranlı var... Her bir tipini gördünüz yâni... İşte Ümmet-i Muhammed bu! Nümûne, vitrin burası...

Dünya üzerinde biz, nüfusun beşte biri müslümanız. Sizler ve onlar... Biz öyle müslümanız ki muhterem kardeşlerim; şöyle Harem-i Şerif'te bakıyorum seyrek oturmuşlar. Aralara insan girebilir. Peygamber Efendimiz de buyurmuş ki, "Aralık bırakmayın saflarda, sık olsun! Saflarda boşluk olmasın. Saflar muntazam olsun, sık olsun. Gevşek olmasın, arasından şeytan dolaşır. Şeytan girer araya..." buyurmuş. Sahabe-i Kirâm'ın omuzlarının kumaşları eskirmiş. Bizim neremiz eskiyor? Dizimiz eskiyor. Onların buraları (omuzları)... Neden? Sürtünmekten... Saf o kadar sık olurmuş yâni...

Şimdi böyle gevşek... Şöyle yanına sokulmak istiyoruz. Geçen gün bir tanesi baktım; Endonezyalıydı galibâ... “Allahu ekber” deyip durmuş namaza; yanı boş... Ben de, tabii kimseyi rahatsız etmek hakkımız değil, rahatsız etmem ama; Peygamber Efendimiz, “Boşlukları doldurun!” dedi diye, orada da yer var... Bu tarafında da yer var... Namaz kıldıktan sonra şöyle, tam bir adam kadar yer açılacak. Ben oraya girerken, namazda koluyla böyle yapıyor...

Yâhu mübârek, sen Allah’ın huzurundasın; ne oluyorsun yâni? Allah’ın evini, mescidini, mescidindeki boş yeri, müslüman kardeşine vermiyor! Kendi malı değil, para çıkmayacak kesesinden... Yanındaki yeri, müslüman kardeşine verecek bir bedava cömertliği yok... Bedava cömertlik bu...

Hani cebinden cüzdanı çıkartırsın, mor paraları, kırmızı paraları ortaya koyarsın; yüz riyal, beş yüz riyal harcarsın. O ayrı... O bayağı bir babayığit işi...

Para yok ortada... Allah’ın mescidi... Bu da Allah’ın kulu, sen de Allah’ın kulu... Biraz sonra sen de gideceksin, o da gidecek. Şuradaki yeri vermiyor.

Neden anlatıyorum bunları? Ümmet-i Muhammed’in bugünkü seviyesini anlamak için, birer tezahür bunlar... Birer kesit, birer nümûne... Nümûne alıyorsun hani, çuvalın içinden alırsın bir kap pirinci; işte nümûne... Bunun içinde bu pirinçten var... İşte bütün

dünya üzerindeki müslümanlar, bunlardan yâni...

e. Safları Düzgün Yapın!

Şimdi bugün ikindi namazına camiye gittik... İki kişi iki saf arasında kalmış. Bizim saf da böyle, iplik yere sağılmış da eğri büğrü, yılkavi olmuş gibi... Arka saf da karışık... İki kişi de iki safın arasında kalmış. Biz de birkaç arkadaşız. Bende de hocalık var ya biraz; başımda sarık var, sırtımda cübbe var... Damarımızda da hocalık var; Allah bizi affetsin... Şimdi ben arkadaşlara, “O iki kişiyi sağa sola yerleştirin; saf arasında kalmasın! Sonra da, safı düzgün yapalım!” dedim. Bir tanesine “Sen gel şuraya, öne!” dedim, onu öne aldım. Ötekisini de arkadaşlar arka safa aldılar. Saf böyle muntazam oldu. Burdan karşıya kadar, muntazam bir saf oldu.

Bunu neden yapıyoruz? Ukelâlıktan mı? Değil... Peygamber Efendimiz, safları düzgün yapmayı emretmiş. Neden emretmiş? Çeşitli sebepleri vardır da; bizim içimize, kafamıza intizam fikri girsin diye... Alışsınlar diye...

Meselâ, imam namaza durmadan önce ne diyor? Geçiyor mikrofonun başına:

سَوُّوا صُفُوفَكُمْ فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ إِقَامَةِ
الصَّلَاةِ

(حم. ق. د. ه. عن أنس)

(Sevvû süfûfeküm!) “Saflarınızı düzleştirin!”

(*Feinne tasfiyete'ssüfûfi min ikâmeti's-salâh*)
Çünkü, safın muntazam olması, namazın güzel olmasının şartlarından biri... Eğri büğrü oldu mu, olmaz.”

(*Süddü'l-halel*) “Aradaki boşlukları kapatın!” İmam bunu söylüyor. Niye söylüyor? Peygamber Efendimiz öyle söylediği için söylüyor. Bu safların muntazam olması lâzım!

Bizim hacı babalardan bir tanesi, ihrama girmiş, yeniden umre yapıyor anlaşılır... O diyor ki:

“—Yâ ne alıyorsun bunu safa! Burada secde edecek yer mi var?”

Yer var işte, geniş yer... Yâni olmasa bile, sen bayramda hiç Fatih Camii'nde namaz kılmadın mı? Daracık yere, eğilip, bükülüp secde ediyorsun. Sıkışık oluyorsun yâni... Ben düzeltmeğe çalışıyorum; adam böyle şişmiş, benim safı düzeltmeme, araya birisini almama itiraz ediyor. Bari sus! Bak cübbeliyiz, sarığımız var; bir hoca kılığı kıyafeti var... Mâdem bilmiyorsun, sus...

f. Mü'min Kardeşini Sevmek

Muhterem kardeşlerim, bunlar küçük şeyler ama işaret bunlar... Müslümanın müslümana sevgisi olması lâzım! Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte buyuruyorlar ki:²

² Müslim, *Sahih*, c.I, s.74, no:54; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.350, no:5193; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.52, no:2688; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.26, no:68; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, c.II, s.391, no:9073; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.471, no:236; Ebû Hüreyre RA'dan. *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.393, no:25151.

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى
تُؤْمِنُوا وَلَا تُوْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَفَلَا أَنْبَيْتُمْ
بِشَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمْوهُ تَحَابَبْتُمْ أَفَشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ

(حم. م. د. ت. ه. ح. ب. عن ابى هريرة)

RE. 456/11 (*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Şu canım kudreti elinde olan Allah’a yeminler olsun, and olsun ki...” Allah’ın kudreti elinde değil mi; isterse öldürür, isterse yaşatır, isterse hasta eder, isterse sıhhatli eder. Allah’ın takdirine kalmış değil mi halimiz?

(*Lâ tedhulûne’l-cennete hattâ tü’minû*) “Mü’min olmadıkça cennete giremeyeceksiniz! Ancak mü’min olursanız, cennete girebilirsiniz. (*Ve lâ tü’minû hattâ tehâbbû*) Yine yeminler olsun ki, birbirlerinizi sevmedikçe de cennete girmek için gerekli olan iman seviyesine ulaşamazsınız, mü’min olamazsınız.”

Mü’min olmayan insanın cennete girmesi var mı? Yok; çünkü Efendimiz yeminle söylemiş.

‘—E Edison cennete girecek mi?’

Hava alır. Elektrikle cennete girilir mi? Öyle şey yok! İmanla girilir. Edison cennete girecek mi? Girmeyecek! Nerden biliyorsun, bu kadar elektrik yapmış... Yapsın... Kimisi elektrik yapıyor, kimisi vapur yapıyor, kimisi uçak yapıyor... Kâfirse kâfir... Yâni uçak yaptı diye, Allah onu cennete sokacak değil ya! Peygamber Efendimiz yemin ediyor, “Şu canım kudreti elinde olan Allah’a yemin olsun ki, inanmadıkça

cennete giremezsiniz.” diyor. İnansın, girsin...
“*Lâ ilâhe illa'llah*” diyen girecek.

Bakın, sahih hadis-i şeriftir bu... Kıymetli hadis-i şeriftir, sağlam hadis-i şeriftir. “Birbirinizi sevmedikçe de tam mü'min olamazsınız!” diyor.

Şimdi ben bakıyorum, müslümanlar burada birbirlerini tam sevmiyorlar. Safın içine almasından, almamasından net olarak anlaşılıyor. Herkes birbirine böyle bir karış surat, bir tavır... Bir genişleme, bir şişme... Yâ ne oluyorsun? Yumuşak omuzlu ol, yumuşak yüzlü ol, yumuşak huylu ol, tatlı dilli ol!

g. Hacc-ı Mebrûrun Şartları

Hac nedir ki yâni, haccı ne sanıyorsun sen? Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

الْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ قَالُوا يَا
رَسُولَ اللَّهِ

مَا بَرُّ الْحَجِّ قَالَ إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَإِفْشَاءُ السَّلَامِ

(حم. عق. هب. عن جابر)

RE. 201/8 (*El-haccü'l-mebrûru leyse lehû cezâün ille'l-cenneh.*) “Makbul, mebrûr bir hac oldu mu, mükâfatı cennetten başka bir şey değildir.” Yâni, mebrûr bir hac yapabildi mi bir insan, mükâfatı cennettir.

Pekiye hacc-ı mebrûr nedir? “Haccınız mebrûr

olsun, sa'yiniz meşkûr olsun, ameliniz makbul olsun, bayramınız kutlu olsun!" diyoruz. Haccımız, nasıl mebrûr bir hac olacak? Mebrûr hac; yâni makbul, iyi bir hac, Allah'ın kabul ettiği bir hac... Sebeb-i duhûl-i cennet olan hac, cennete girmeğe sebep olan hac...

(Kâlû: *Yâ rasûla'llâh, mâ birrû'l-hacci*) "Yâ Rasûlallah, haccın mebrurluğu nedir?" dediler.

(Kâle) Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:

(*İt'âmü't-taâm, ve ifşâü's-selâm*) "Yemek yedirmek ve selâmı yaymak, herkese selâm vermek..."

Bazı rivayetlerde de:³

قَالَ إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَطِيبُ الْكَلَامِ

(Kâle: *İt'âmü't-taâm, ve tıybü'l-kelâm*) "Yemek yedirmek ve güzel sözlü olmak." buyrulmuştur. Hacı tatlı dilli olacak, gönül alıcı olacak.

Diyor ki, Peygamber Efendimiz:

"—Haccın mebrûrluğu, (*İt'âmü't-taâm*) yemek yedirmektir eşe, dosta, ahabâba; efelik yapmaktır, efendilik yapmaktır, cömertlik yapmaktır, ziyâfet çekmektir, kesenin ağzını açmaktır. (*Ve tıybü'lkelâm*) Tatlı sözlü olmaktır."

Hani, nerede? Kaç tane haccınınki mebrûr hacmış? Safa almaz, güleçyüz göstermez, iter...

³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.3, s.480, no:4119; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.147, no:2753; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bugün aklım başımdan gitti. Baktım, Hacerü'l-Esved'in yanına böyle deve gibi diziliyorlar, Rük-n-ü Yemânî tarafından... Uzaktan da böyle görüyor insan... Tavşan atlar gibi, böyle adım adım ilerliyorlar Hacerü'l-Esved'e... Erkekler böyle yapıyor; kadının birisi girmiş oraya, o da tavşan gibi onların arasında... Hacerü'l-Esved'e doğru gidiyor. Önünde erkek, arkasında erkek... İzdiham böyle... Kâbe'nin duvarına çıkmış.

Eğridir Kâbe'nin yan duvarı; şadırvan derler ona... Kâbe'nin en aşağı tarafının duvarı şöyle meyillidir. Oraya çıkmış, aşağı kaymıyor. Neden? Bu tarafta kalabalık var... Yukarı çıktığı için de, belinden ötesini görüyorsun. Çünkü 50 cm daha yükseliyor öteki insanlardan...

A, erkekler arasında kadın! Bacım burada senin ne işin var? Hacerü'l-Esved'i öpecekmiş... Vay akıllım vay! Arkasında erkek, önünde erkek... Ne göğüs kalıyor, ne but kalıyor. Sıkışık, tost makinası gibi... Erkeklerin arasında kadın... Fesühânallah! Bu ne biçim kadın? Bu erkek, ne biçim bir erkek? Ne biçim iş, ne biçim hac? Böyle şey olmaz.

Bu hadis-i şeriften anlaşıldığına göre, hacı nasıl olacak? Hacı cömert olacak. Öyle bir riyal için, iki riyal için kavga etmeyecek... İkincisi, ikramcı olacak:

“—Buyur kardeşim, geç kardeşim, hadi sen buyur! Ben üç defa, beş defa haccettim, sen geçiver! Haydi, ben öpmeyeyim, sen öp! Haydi sen şuraya buyur!” Yardımcı olacak, ikramcı olacak.

Zaten burada o kadar süratli geliyor ki mkfat; sen bu e linle bir adama bir ikram yap, bu eline Allah hemen veriyor. O kadar çabuk geliyor ikram... Mnev mkfat, o kadar çabuk geliyor. Ama hac cömert olacak, ikramc olacak, ziyafet çekecek.

Kurbanlar kesiyoruz, üstünde tepinip gidiyoruz. Kurban burada kesiliyor; can kt m, kan akt m, üstüne vicik vicik basa bütün elbiseler tepeye kadar kan oluyor. Ezip geçiyoruz.

Y bu kurbanlar niçin kesiliyor? Ziyafet çekeceksin; karn doyuracak, kebab yiyecek millet, memnun olacak. Kaç tane kurban kestiniz, doğru düzgün et yediniz mi burada? Belki yemediniz. Acb, her i tersine dnm yni... Ana mnsndan, zvanasndan km, tersine dnm. Kurban cart kes, ar kan arlıyor. Bas üstüne, barsaklar ksn, murdar olsun gitsin! Öyle ey olur mu y?

Bizim büyüklerimiz, ay içerken yle kartırrlarm; kaığ krtrken ucunu bardağn kenarna değdirirlermi, içinde birikmi olan çay kakta kalmasn diye... "Bereketin hangi lokmada, hangi damlada kaldğ belli olmaz." derlermi. Onu bile zyan etmezlermi. Bu kadar kurban zyan oluyor, yazk değil mi? Bu kadar a insan var... Al, baka yerde kes! Kurban al, at bir arabaya; Arafat'a yakın bir yerde kes, baka bir yerde kes! Al, yle güzelce yüz; hepimiz biliyoruz kesmeyi...

Yni her ey ana çizgisinden km, her ey bir taklide brnm; asl mna, asl incelik

düşünülmez noktaya gelmiş. Halbuki hacılık nasıl olacaktı muhterem kardeşlerim? Hacı cömert olacak, hacı ikramcı olacak, hacı tatlı dilli olacak, hacı fedâkâr olacak, hacı iyiliksever olacak, hacı sabırlı olacak, hacı dost edinecek...

h. Hacının Şefaati

Şimdi hepimizin haccı bitti, Allah kabul etsin... Ben yarın gidiyorum Türkiye'ye... Bir kısmı daha önceden gitti, bir kısmı biraz sonra gidecek. Kaç tane dost edindiniz? Pakistanlı gördünüz, Malezyalı gördünüz, Sudanlı gördünüz, Nijeryalı gördünüz... Kaç tane dost edindiniz? Halbuki insan, Allah yolunda bir dost kazandı mı, Allah onun cennette derecesini bir derece daha yukarıya çıkartır. Kaç tane dost edindiniz bu hacda? Öyle bir şey yok... Dost edinme yok... Öyle şey olur mu? Adres vereceksin, Türkiye'ye davet edeceksin. Onun adresini alacaksın, "Fırsat bulursam inşaallah size gelirim!" diyeceksin. Tesbihini ona hediye edeceksin. Onun kalemini hediye alacaksın. Muhabbet olacak. Müslüman müslümanı sevecek, tanıyacak, bilecek... Hac bu...

Hac böyle makbul, güzel bir tarzda yapılnca, mükâfatı çok büyük oluyor. O mükâfattan bazılarını anlatmak için, şöyle fotokopi aldım bizim *Râmûzü'l-Ehâdis*'ten... Onları okuyuvereyim; bakalım Peygamber Efendimiz ne buyurmuş? Diyor ki:⁴

⁴Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.479, no:3196; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.484, no:5289; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.14, no:11841; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.182.

الْحَاجُّ يَشْفَعُ فِي أَرْبَعِمِائَةٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَيَخْرُجُ
مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

(البزار عن أبي موسى)

RE. 201/18 (*El-hâccü yeşfeu fî erbaamieti min ehli beytihî, ve yahrucü min zünûbihî keyevmi veledethü ümmühû.*) Bakın ne diyor Peygamber SAS, Ebû Mûse'l-Eş'arî Hazretlerinin bildirdiğine göre... Bakın biz ne ibâdet yapmışız meğerse: (*El-hâccü*) Haccı yapan kimse... (*Yeşfeu*) Kendisine şefaath hakkı verilir hacıya... Kim tarafından veriliyor bu hak? Allah tarafından veriliyor.

مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

(البقرة: ٢٥٥)

(*Men ze'llezî yeşfeu indehû illâ bi-iznih*) Ayetel Kürsî'de her zaman okuyoruz, ne demek bu cümle? (*Men ze'llezî*) Kimdir o kimse ki, (*yeşfeu indehû*) Allah'ın yanında şefaath etmeye kalkışabilsin. (*İllâ bi-iznih*) Onun izni olmadan, Allah'ın izni olmadan kimse kimseye şefaath edebilir mi? Ancak Allah-u Teâlâ Hazretleri müsaade ederse, bir kimse bir kimseye şefaath edebilir." (Bakara, 2/255)

i. Peygamber Efendimizin Şefaati

Kimler şefaath edecek? Önce Peygamber Efendimiz... Peygamber SAS Efendimiz, *hümü'ş-şâfiü'l-müşeffeu, şefîu'l-ümmeh*... Ümmete şefaath edecek Peygamber Efendimiz... Bir hadis-i

şerifinde buyurmuş ki:⁵

شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الْكِبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي

حم . د . ت . ن . ع . حب . طب . ك . هب . ض . عن أنس ؛ ط . ه . ت . ك . طب . حل . ض . هب . و ابن خزيمة
(عن جابر؛ خط. عن ابن عمر؛ قط. خط. عن كعب بن عجرة؛ طب. عن ابن عباس

RE. 306/4 (*Şefâatî li-ehli'l-kebâiri min ümmetî*) “Ümmetimin günahkârlarına şefaate edeceğim.” diyor. Hem de şefaati, kabul olunan bir şefâatçi... Allah tarafından tayin olunmuş bir şefâatçi... Hem de müteaddid şefâatleri olacak Peygamber Efendimiz’in... Müteaddid defalar Cenâb-ı Mevlâ’nın divanına duracak, el pençe divan duracak, secde-i Rahmâna kapanacak; “Yâ Rabbi, ne olur şunu şöyle yap! Yâ Rabbi, ne olur şunu şöyle yap!” diye, nice nice yerlerde şefaate edecek.

Bir kere insanlar mahşer gününde, izdihamla binlerce yıl beklemekten ölecek raddelere gelecekler. Sıkışık olacak; tünelde sıkıştıkları

⁵ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.2, s.649, no:4739; Tirmizî, *Sünen*, c.4, s.625, no:2435; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.3, s.213, no:13245; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.14, s.387, no:6468; Hâkim, *Müstedrek*, c.1, s.139, no:228; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.1, s.258, no:749; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.6, s.40, no:3284; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.1, s.287, no:310; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.8, s.17, no:15616; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.7, s.261; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.1, s.166, no:236; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.4, s.625, no:2436; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.2, s.1441, no:4310; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.14, s.386, no:6467; Hâkim, *Müstedrek*, c.1, s.140, no:231; Tayâlisî, *Müsned*, c.1, s.233, no:1669; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.1, s.287, no:311; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.3, s.201; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.11, s.189, no:11454; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

gibi eski hacıların... Güneş tepelerinde olacak; gölge yok... Ancak kişinin zekâtı ve sadakası gölge yapacak, rûz-i mahşerde insanın üstüne... Zekâtını vermişse, yâni kesenin ağzını açmışsa, hayrını sadakasını yapmışsa, o gelecek başına gölge yapacak. Şemsiyesi o yâni... Zekâtı, sadakası, hayrı, hasenâtı...

Gölge yok, izdiham var... Hepsi çıplak olacak insanların... Allah Allah, tövbe estağfirullah; nasıl çıplak olacak? O zaman öyle bir gün olacak ki, kimsenin kimseye bakacak hali olmayacak. Çıplak, kabirden kalktığı gibi... Mahşer yerinde muazzam bir izdiham... Güneş tepelerinde... İnsanlardan boşalan ter, yerin içinde, yetmiş arşın aşağıya kadar ıslatacak yeri... Kimisinin dizi hizasına gelecek, kimisinin göbeği hizasına gelecek, kimisinin ağzının hizasına gelecek, ağzına ter girecek; kulak memesi hizâsına gelecek...

Diyecekler ki insanlar, o beklemekten:

“—Mahkeme-i kübrâ kurulup Allah hükmetse de, kim nereye gidecekse gitse... Cehenneme gidecek cehenneme gitse, cennete gidecek cennete gitse de; bu bekleyiş bitse...” diyecekler.

Tak diyecek canlarına... Çünkü binlerce yıl, Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda, divanda diz çöküp durulacak... Binlerce yıl durulacak! Binlerce yıl, muhterem kardeşlerim!

Sonra, peygamberlere gelecekler, diyecekler ki: “Allah'a dua etsen; mahkeme-i kübrâyı kursa da hesaba başlasa...” filân diye... Herkes çekinecek, benim bir hatam var,

benim bir kusurum var diye... Adem Atamız'a gidecekler. Diyecek ki: "Ben cennette iken, Allah'ın yaklaşma dediği ağaca yaklaştım, yeme dediği meyvadan yedim; şimdi ben gidemem!" diyecek. Nuh AS'a gidecekler, İbrâhim AS'a gidecekler, Musâ AS'a gidecekler, İsâ AS'a gidecekler... Kimse cesâret edemeyecek, peygamberlerden...

Peygamber SAS Efendimiz kalkacak, secde-i Rahmâna kapanacak ve Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden hesabın başlamasını isteyecek. Bunun üzerine hesap başlayacak. Peygamber Efendimiz'in şefaatinin birisi bu...

Ondan sonra ümmetine şefaet edecek, günahkârlarına şefaet edecek, cehennemi hak etmiş olanların cehenneme düşmemesine şefaet edecek... vs. Sonra başka alimler şefaet edecek.

Cennetlikler cennete girecekler. "Gir! Geç! Gir! Gir!" Herkes girecek. Şehidlere bile "Gir!" denilecek. Alimlere, "Kapıda dur, istediğine şefaet et!" denilecek. Alimlerin kıymeti çok...

Hadis-i şerifte buyrulmuş ki:⁶

الْعُلَمَاءُ وَوَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ

(عد. وأبو نعيم عن علي)

(*El-ulemâu veresetü'l-enbiyâ*) "Alimler peygamberlerin vekilleridir, varisleridir, halifeleri-

⁶ Râfiî, *Ahbâr-ı Kazvin*, c.I, s.210; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.235, no:28677; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.742, no:1751, *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.367, no:14508.

dir.” Onun için alimlere, “Burada kapıda durun, istediğinizi alın!” denilecek.

Sonra, şehidlerin de şefaathakkı var... Sonra sıra size gelecek ve bize gelecek. İşte burada diyor ki Peygamber Efendimiz: “Allah tarafından hacıya şefaathakkı verilir.” Size ve bize, hacı olmak dolayısıyla şefaathakkı verilecek.

Ne denilecekmiş? (*Fî erbai mietin min ehli beytihi*) Ailesinden, akrabasından bazı kimselere şefaathakkı edecek. Kaç rakam tahmin edersiniz? Arapça bilmiyorsanız, öğrendiniz hepsini... “*Yâ hac, kem hâzâ?*” filân diye diye *hamse, erbaa*, vs. hepsini öğrendiniz. Söyleyin bakalım, hacı kaç kişiye şefaathakkı edecek?

“—Yetmiş!”

Yetmiş tahmin etti birisi...

“—Kırk!”

“—Dört!”

Efendimiz bakın burada ne diyor: —gözünüz aydın, hepinizden müjdem i isterim— (*yeşfeu fî erbai mietin min ehli beytihi*) “Akrabasından, ehl-i beytinden 400 kişiye şefaathakkı verilir.”

El-hamdü lillah, yâ Rabbi çok şükür! Yâ Rabbi, bize de ver bu şefaathakkı... Dört yüz kişi az değil ki! Anamızı kurtarıyoruz, hanımımızı kurtarıyoruz, çocuklarımızı kurtarıyoruz, akrabamızı kurtarıyoruz...

“—Yâ Rabbi şu da, şu da...”

“—Kaç oldu?”

“—İki yüz oldu.”

“–Biraz daha...”

“–İki yüz elli oldu.”

“–Biraz daha...”

“–Üç yüz... Dört yüz...”

Dört yüz az değil yâ, muazzam bir şey... Bunun için insan ne paralar verir be!

Yâni biz Türkiye’den buraya gelmek için, hacca vize almak için 600 dolar vize parası çıktı. Karaborsadan haberiniz var mı? Nereden haberiniz olacak? Siz uçağa atladınız, geldiniz. 600 dolara çıktı bir damga, bir imza... Suud’un memleketine girebilir diye vize için... Haberiniz var mı? Yok... “İSPA 1600 dolar istedi de, 50 dolar eksik de, fazla da, bilmem ne de, vs. de...” mırın-kırın ediyor.

Adam razı, gözü görmüyor artık... Baktı ki, pabuç pahalı, hacca gidemeyecek; 600 doları verecek, bir imzalasın geçsin. Yine öteki sizin verdiğiniz kadar daha, ayrıca verecek.

Altı yüz de verilir, altı yüz bin de verilir, insanın parası olsa... Dört yüz kişiye şefaath edecek olduktan sonra bir insan...

Ebû Mûse’l-Eş’arî Hazretleri rivâyet etmiş. Başka rivâyetler de var.

Soru:

“Acaba bu şefaath imanlı olarak kabre girenlere mi, yoksa imansız olanlar da dahil mi?”

İmansız olur mu? Az önce, sohbetin başında Peygamber Efendimiz’in hadis-i şerifi geçti. Ondan sonra yemin etti Peygamber Efendimiz,

ne dedi: “Şu canımı elinde tutan Allah’a yemin olsun ki, mü’min olmadıkça cennete giremezsiniz.” demedi mi? Mü’min olmayınca girmesi yok.

Amma, muhterem kardeşlerim, insan müslüman olunca cennete gireceğim diye seviniyor ya...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁷

مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ

(حب. عن جابر؛ حب. ط. حل. عن أبي ذر؛ ك. عن أبي طلحة؛ طب. ع. حل. عن معاذ)

(*Men kàle lâ ilâhe illa’llahu, dehale’l-cenneh.*)

“Kim *Lâ ilâhe illa’llah* derse, cennete girer.”

Böyle hadis-i şerif var. Tamam, “*Lâ ilâhe*

⁷ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.279, no:7638; Ebû Talha el-Ensârî RA’dan.

Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.60, no:444; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VII, s.172; Ebû Zerri’l-Gıfârî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXII, s.313, no:790; Taberânî, *Dua*, c.I, s.434, no:1477; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXVI, s.290; Ebû Şeybe el-Ensârî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.48, no:6348; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.II, s.328, no:2124; Seleme ibn-i Nuaym el-Eşcaî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.205, no:2932; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.214, no:2113; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.447, no:1929; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.68, no:1622; Ebü’-d-Derdâ RA’dan.

Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.34, no:3941; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VII, s.174; Muaz ibn-i Cebel RA’dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.X, s.,397; Ebû Hüreyre RA’dan.

Mizzî, *el-Fevâid*, c.I, s.191, no:445; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c. XLVI, s.436; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

illa'llah.” diyen cennete girecek ama neden sonra... Ne kadar zaman sonra... Orası arada saklı...

Eğer bir insan günah işlemişse, haram yemişse; arsızlık, hırsızlık, yüzsüzlük, haksızlık yapmışsa, cezası kadar cehennemde yanacak; ondan sonra cennete girecek. Yaaa, o tarafı var işin... Öyle bedavadan değil.

Hah işte, cehennemi hak etmiş kimselerden dört yüz kişiye şefaathakkı var. Müslüman, ama hatası var.

Öyle müslüman olacak ki, mahşer yerinde Mahkeme-i Kübrâ'nın oraya dağlar gibi sevaplarla gelecek; hac etmiş, umre yapmış, sadaka vermiş, binâ yapmış, cami yapmış... Ooo, hacı babanın sevapları dağlar gibi... Dağlar gibi sevap ile Mahkeme-i Kübrâ'ya, mîzanın başına gelecek. Sonra, “Yâ Rabbi, bu herifte benim hakkım var!” diyecek birisi... Hak sahibi gelecek, isbat edecek hakkını; onun sevabından bir miktar alacak. Bir başkası daha gelecek, o da alacak... Bir başkası daha gelecek, isbat edecek; o da alacak... Alacak, alacak, alacak... Bu adamın dağları erimeğe başlayacak. Alına, alına azalacak ve bitecek.

Peygamber Efendimiz sahabesine soruyor: “Müflis kimdir?” – Müflis, iflâs etmiş adam demek.— Sonra diyor ki, “Müflis, mahkeme-i kübrâya, mîzanın yanına dağlar gibi sevaplarla gelen, ama ona buna hak olarak verile verile, verile verile sevabı kalmayan...” Daha alacaklılar var. Gelip diyecek ki:

“—Yâ Rabbi, benim de hakkım vardı bunda... Şimdi benden öncekiler bunun sevaplarını aldılar, sıfırladılar. Sevabı kalmadı adamın... Bomboş kaldı ortalık... E, benim de hakkım var.”

“—Sen de günahını bırak buraya... Ne kadar sevap alacaktın?”

“—Şu kadar sevap...”

“—Tamam, o kadara tekabül eden günahı, bu tarafa aktar!”

Onun günahı aktarılacak, hafifleyecek gidecek. Bir başkası gelecek, onun da günahı aktarılacak, hafifleyecek gidecek...

Dağlar gibi sevapla mîzan başına gelmiş olan adam, dağlar gibi günahla mizan başında kalacak ve cehenneme atılacak. Müflis bu, işte... Çünkü, dağlar gibi sevapla geldi ama, dağlar gibi günahla kaldı.

Mahkeme-i kübrâ bu... Oyuncak değil, ciddî bir iş bu... İnsanı ihtiyarlatan, (*Yec'alü'l-vildâne şîbâ.*) çocukların saçını sakalını ağartan gün bu... Mahkeme-i kübrâ, hesap günü, zor gün muhterem kardeşlerim.

İşte böyle günahı olan, mü'min ama, cennete girmeye esas itibariyle hakkı var ama, ceza çekmeye de müstehak insanlardan affolunacak 400 kişiye şefaet edecek.

j. İyiliğin Karşılığı Kat Kat

İkinci hadis-i şerife geçelim... Bakın muhterem kardeşlerim! Bir insan bir iyilik yapmaya

niyetlendi, ama yapamadı; ne olacak? Meselâ istediniz ki, “Yarın bir umre yapayım.” Gece rahatsızlandınız, yapamadınız. Ne olacak şimdi? Allah CC, bir umre yapmış gibi size sevap verecek. Neden? Çünkü, niyet ettiniz.

Peki, umre yapmaya niyetlendiniz, hastalanmadınız da ertesi gün gittiniz, ihrama girdiniz, umreyi yaptınız, sa’yinizi yaptınız, tıraş olup çıktınız. Ne kadar sevap verecek?

Allah indinde, yapılan ibadetlerin, iyiliklerin mükâfatları en aşağı bire ondur:⁸

⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.670, *Savm* 36/2, no:1795; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.148, no:343; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.525, no:1638; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.234, no:7194; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1046; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.290, no:950; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.X, s.353, no:5947; Dârimî, *Sünen*, c.V, s.148, no:21353; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.130, no:1762; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2676; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.399, no:7973; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.325, no:665; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’l-Duafâ*, c.III, s.345; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VI, s.273; Ebû Hüreyre RA’dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.697, *Savm* 36/55, no:1875; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.812, *Savm* 13/39, no:1159; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.210, no:2391; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.64, no:352; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.156, no:3859; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.128, no:2700; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.172, no:3032; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.380, no:773; Abdullah ibn-i Amr RA’dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.24, *İman* 2/30, no:41; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1046; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.297, no:957; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.175, no:2910; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.195, no:1690; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.297, no:5153; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.405, no:2763; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.31, no:227; Ebû Ubeyde ibni’l-Cerrah RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.148, no:21353; Hâkim,

الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا

(خ. د. ه. حم. عن أبي هريرة؛ خ. م. ن. حب. عن ابن عمرو)

(*El-hasenetü bi-aşri emsâlihâ*) “Yapılan iyiliğin mükâfatı en aşağı on mislidir.”

Allah bazen bire on verir, bazen bire yetmiş verir, bazen bire yedi yüz verir. Bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: ⁹

أَرْبَعُ مُسَبَّعَاتٍ نَفَقْتُكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَنَفَقْتُكَ
عَلَىٰ أَبْوَيْكَ وَنَفَقْتُكَ عَلَىٰ أَهْلِكَ وَذَبِيحَتُكَ
شَاتِكَ يَوْمَ فِطْرِكَ لِأَهْلِكَ

(أبو الشيخ في الثواب عن أبي هريرة)

RE. 69/11 (*Erbaun müsebbiâtün*) “Dört amel vardır, güzel ibadet vardır ki, iş vardır ki, bunların mükâfatını Allah bire yedi yüz verir. Dört güzel iş vardır ki bunların sevabını Allah yedi yüz misli olarak verir.” Bunlar nelerdir?

1. (*Nafakatüke fî sebîli’llâh*) “İnsanın Allah yolunda harcadığı paraların mükâfatı bire yedi yüzdür.”

Allah yolu nedir? Fî sebîlillah harcama nereye

Müstedrek, c.IV, s.269, no:7605; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.265; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl c.I, s.69, no:265; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.319, no:1359-1362.

⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.374, no:1509; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1319, no:43454; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.215, no:3081.

olur? Hacca ve umreye harcama fî sebîllahtır. Cihada, savaşa harcama fî sebîllahtır. Yâni, sizin şurada yaptığınız masraflar, bire yedi yüzle mükâfatlandırılıyor.

Tayyare parası –diyelim ki– bin dolar verdiniz. Bin doların yedi yüz misli, yedi yüz bin dolar vermiş gibi oluyorsunuz. Ne ediyor? Yedi milyar TL ediyor. Sanki çok zenginmişsiniz de, milyardermişsiniz de, o kadar para harcamışsınız gibi, mükâfatı öyle oluyor.

2. (*Ve nafakatüke alâ ebeveyke*) “Annene, babana yaptığın masraf da bire yedi yüz...”

“–Babacığım, ihtiyarsın, çok üşüyorsun; al sana içi kürklü bir yelek aldım.” Tamam, yedi yüz tane yelek almış gibi sevabın var.

“–Anneciğim, senin ayakların çok üşüyordu. Al sana, içi kürklü bir mest aldım. Kışın rahat et diye...”

“–Hay Allah senden razı olsun evlâdım...”

Haa, o kaç oluyor? Yedi yüz tane almış gibi sevap oluyor. Anne ve babaya yapılan masraf bire yedi yüzdür.

3. Râvî üçüncüyü unutmuş. Diyor ki: “Üçüncünün ne olduğunu unuttum. Tahmin ediyorum, (*ve nafakatüke alâ ehlike*) ailene yaptığın masraf da, bire yedi yüzdür.” diyor. Hani çarşıdan pazardan patlıcan, havuç, biber, domates alıp zenbili, fileyi doldurup eve götürüyoruz ya; o da bire yedi yüz... Çünkü çoluk çocuğunu besliyorsun.

4. (*Ve zebîhateke şâteke yevme fıtrike li-*

ehlike) “Ramazan Bayramı’nda ailen için kurban kesmen, o da bire yedi yüzdür.”

Bunu bilmiyordunuz değil mi? Ramazan Bayramı’nda kurban keserse bir insan, mecbur değil... Kurban Bayramı’nda kurban kesiliyor normal olarak ama Ramazan Bayramı’nda kurban keserse onun sevabı çok, bire yedi yüz... Neden? Bayram olacak evde... Ciğerini kebab yaparlar, yahni yaparlar... Kaba yerinden külbastı yaparlar, kavurma yaparlar... Dolma yaparlar, sarma yaparlar. Misafir gelir, çoluk çocuk oturur, afiyetle yerler. Evde bir kurban kokusu yayılır, bir bereket olur, şenlik olur.

Çünkü Ramazan mübârek bir ay... Onun bayramı da güzel oluyor. Onun da sevabı bire yedi yüz...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

الْحَجُّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تُضَعَّفُ فِيهِ النَّفَقَةُ بِسَبْعِمِائَةٍ

ضِعْفٍ

(سمويه عن أنس)

(*El-haccü fî sebîli’llâh*) “Hac Allah yolundadır.” Hacca yapılan masraf, Allah yoluna yapılan masraftır. (*Tüda’afü fîhi’n-nafakatü*) “Buraya sarf edilen, hac için yapılan masraflar artırılır kat kat; (*bi-seb’i mieti di’fin.*) yedi yüz misli...”

Dedim ya, hac da Allah yolunda sayılır diye. Yâni, sizin yaptığınız her masraf... Bir riyal veriyor, meşrubat içiyorsunuz ya lıkır lıkır... Bir

¹⁰ *Kenzü’l-Ummâl*, c.V, s.4, no:11784; *Camîü’l-Ehadis*, c.XII, s.167, no:11691.

riyal harcasanız da arkadaşınıza ikram etseniz... Yedi yüz riyal harcamış gibi sevabı çok oluyor, burada yapılan masrafların...

Şimdi ben bakıyorum, Ramazan'da zekât veriyorum umûmiyetle kardeşlerimiz... Bana kalırsa, hacca gelenler hacda vermeli zekâtını... Burada bizim arkadaşlar, Hakyol Vakfı'nın görevlileri toplasınlar zekâtları... Çünkü burada bire yedi yüz; Ramazan'dan fazla yâni... Hacılar yıllık zekâtını harem mıntıkasında iken verirse bire yedi yüz oluyor sevabı...

k. Allah'ın Himayesindeki Kimseler

Başka bir müjdeli hadis... Şimdi aslında bir müjde vermek lâzım, bir korkutmak lâzım ki; şımarmasın, orta yolda dengeli yürüsün müslüman... Ama şimdi müjdelilerden gidiyoruz. Dur bakalım, daha ne kadar gideceğiz? Sabaha kadar vakit var zâten...

Efendimiz SAS buyuruyor ki:¹¹

الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَالْغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمُجْمِعُ فِي ضَمَانِ اللَّهِ دَعَاهُمْ فَأَجَابُوهُ وَسَأَلُوهُ
فَأَعْطَاهُمْ

(الشرازی عن جابر)

RE. 201/4 (*El-haccü, vel-mu'temiru, ve'l-gâzi fî sebîli'llâh, ve'lmücemmiu fî damâni'llâh;*

¹¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.13, no:11814; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.162, no:11679.

deâhüm feecâbûhü, ve seelûhü fea'tâhüm.)

Hacı bir, umreci iki... Umreci ile hacı arasındaki fark ne? Hacı, Zilhicce'de gelip Arafat'a çıkan, burayı ziyaret eden kimse... Umreci de bu zamanın dışında gelip burayı ziyaret eden kimse... Bu mevsimde olursa hac oluyor, hem hac hem umre olabiliyor. Bu mevsimin dışında insan burayı ziyaret ederse, ancak umreci olabiliyor; hac yapamıyor. Hac sadece Zilhicce ayı içinde, belli zamanda, belli farzları olan bir ibadet...

(Ve'l-gâzî) “Bir de gazâ eden...” Hacı, umreci, savaşçı, gazaya giden... Bunlar Allah yoluna girmiş insanlar demektir. Masrafları fî sebîlillah'tır, bire yedi yüzdür.

(Ve'l-mücemmiu) Yâni, “Cuma namazına giden kimse... *(Fî damâni'llâh)* Bunlar Allah'ın himâyesine, garantisine, sigortasına girmiş, hıfz ü himâyesine alınmış kimseler demektir.”

Sonra, *(deâhüm feecâbûhü)* “Allah bu mübarek adamları, bu ibadetlere çağırmıştır. *(Feecâbûhü)* Onlar da davete icâbet etmişlerdir.”

“—Ne işiniz var yâ? Siz Türkiyelisiniz, İstanbullusunuz, Konyalısınız, Eskişehirliisiniz; burada ne işiniz var?”

“—E biz Rahman'ın misafirleriyiz. Allah bizi çağırdı, hacca çağırdı, ruhumuzu çağırdı, nasib etti. Biz de niyetlendik paramızı harcamaya... Pasaportu hazırladık, paramızı da tahsis ettik, şirkete kaydolduk. O çağırdı, biz de davete icâbet ettik.”

Allah onları çağırdı, onlar da Allah'ın davetini

kabul ettiler, geldiler. Biz hepimiz davetliyiz. Allah çağırdı, biz de davete gelmişleriz.

(*Ve seelûhû*) Allah şimdi bu misafirlere ne yapar, muamelesi nedir? Misafirleri ev sahibinden ne isterse, onlar da isterler bir şey; (*fea'tâhüm*) Allah da verir. Allah başka ev sahibine benzemez. Çünkü hazinesi sonsuzdur. İsteneş şeyin bir tahdidi yoktur. Ne isterlerse, verir Allah... Kendi çağırdı, kendisinin misafiri... Sevdi, kendisine ibâdet etti diye... Allah'tan ne isterlerse, istediklerini onlara verir.

Niye mâzî sigasıyla söyleniyor? Vukuunun garantisinden dolayı... Yâni, "Allah davet etti. Davetine icabet ettiler. Allah'tan istediler. Allah onlara istediklerini verdi." Tam tercümesi böyle... Ne demek? "Mutlaka verecek, verdi sayılır." demek. Onun için, dua edin!

Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Ümâme RA'dan Deylemî'nin rivayet ettiğine göre, buyuruyor ki:¹²

الْحَاجُّ فِي ضَمَانِ اللَّهِ مُقْبِلٌ وَمُدْبِرٌ فَإِنْ أَصَابَهُ فِي سَفَرِهِ تَعَبٌ أَوْ نَصَبٌ غُفِرَ اللَّهُ لَهُ بِذَلِكَ سَيِّئَاتِهِ وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ قَدَمٍ يَرْفَعُهُ أَلْفُ دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ وَبِكُلِّ قَطْرَةٍ تُصِيبُهُ مِنْ مَطَرٍ أُجْرُ شَهِيدٍ

(الديلمى عن ابى امامة)

¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.149, no:2761; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.14, no:11840; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.161, no:11677.

RE. 201/6 (*El-hâccü fî damâni'llâhi mukbilen ve müdbirâ*) Hacı Allah'ın garantisindedir, sigortasındadır, hıfz ü himâyesindedir. Allah'ın kefâleti altındadır. (*Mukbilen ve müdbiran*) İster hacca gelirken olsun, ister hacı bitirmiş dönüyorken olsun... Gelişimizde de, dönüşümüzde de Allah'ın himayesindeyiz hepimiz... Daha şu anda himâye içindeyiz; dönüş kadar, İstanbul'a varıncaya kadar, uçaktan ininceye kadar, otomobile bininceye kadar, evimizin kapısından içeri girinceye kadar... Buradan oraya kadar Allah'ın himâyesindeyiz.

(*Fein esâbehû fî seferihî taabün ev nesabün, gafara'llahu bizâlike seyyiâtihi*) “Eğer bu yolculuğunda hacıya yorgunluk, bitkinlik ârız olursa, Allah bunun sebebiyle günahlarını bağışlar.”

“—Arafat'ta yorulduunuz mu?”

“—Yorulduk hocam!”

“—Müzdelife'ye gelince yorulduunuz mu?”

“—Perişan olduk hocam! Uyku gözlerimizden akıyordu. Taşların üstüne yattık, taşı yastık yaptık. Kumların üstüne uzandık. Uyumuş kalmışız yorgunluğumuzdan...”

“—Haa, yorulduunuz ya işte... (*Gafara'llahu bizâlike seyyiâtihi*) “Bu yorgunlukları hürmetine, karşılığında Allah onların günahlarını afv ü mağfiret eder.” buyuruluyor.

(*Ve kâne lehû bi-küllü kademün yerfeuhû elfü derecetin filcenneh*) “Kaldırıp da attığı her adımdan dolayı, Allah onu cennette bir derece

yükseltir.”

(*Ve bi-küllü katratin tusîbuhû mine'l-matari ecrü şehîd*) “Yağmurdan üzerlerine damlayan her damla için, bir şehid sevabı verilir.”

Ben de bu müjdeli hadisi ilk defa tam okuyorum sonuna kadar... Bilmiyordum yâni... Her adımına, yorgunluğuna ecir ve mükâfat veriliyor. Hiç şikâyet etmeyin! Yorulduysanız bile yiğitliğe gölge düşürmeyin! “Of!” demeyin, “Ah!” demeyin! Allah mükâfatını verecek, boşuna değil... Bu yorgunluklar, bu sıkıntılar boşa gitmeyecek.

I. HACININ HER ADIMINA YETMİŞ HASENE

Başka bir hadis-i şerif şöyle:¹³

أَلْحَاجُّ الرَّاِكِبُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَضَعُهُ بَعِيرُهُ حَسَنَةٌ
وَالْمَاشِي لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَخْطُوهَا سَبْعُونَ حَسَنَةً
مِنْ حَسَنَاتِ الْحَرَمِ

(الديلميين ابن عباس)

(*El-hâccü'r-râkibü, lehû bi-küllü hatvetin yedauhû bâîruhû hasenetün*) “Hacı, binekli olarak hacca gelmişse –deve ile veya atla gelinirdi eskiden– hayvanının attığı her adımdan dolayı, Allah onun adımına bir hasene verir.”

¹³ Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.195, no:5119; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.480, no:5278; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.V, s.25, no:11892; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.160, no:11676.

Meselâ, Türkiye’den başladı. Adımcık adımcık, devesiyle, atıyla geliyor buraya... Dıgıdık dıgıdık, dıgıdık dıgıdık geliyor hacca... Veyahut tıpış tıpış geliyor. Eğer hayvanıyla geliyorsa, attığı her adımdan dolayı, hacının derecesi bir yükselir.

Bu sene hoşuma gitti, Çeçenistan’dan hacılar gelmiş, yaya... Yaya gelmişler. Kafkasya’dan, yâni bizim Trabzon’dan ötelerden yaya gelmişler, buraya kadar yaya yürümüşler. Vasıta teklif edilince de reddetmişler:

“—Yok, biz vasıta istemiyoruz, yaya gideceğiz!” demişler.

“Hayvanının attığı her adım dolayısıyla hacıya bir derece verilir. (*Ve’l-mâşî*) Yayan yürüyen insana gelince, (*lehû bi-küllî hatvetin yahtûhâ seb’ûne haseneh*) attığı her adım için yetmiş hasene verilir. Yetmiş misli fazla... Neden? Bu daha çok yoruluyor, bu fakir... Ötekisinin parası var, deve tuttu, rahat... Veya at tuttu, eğerli; üstüne bindi, oturuyor sadece... At da dıgıdık dıgıdık gidiyor. Rahvan gidiyor, hızlı gidiyor, yavaş gidiyor; attığı her adıma bir hasene...

Ama ötekisi yürüyor. Kumlara bata çıka yürüyor.

Hac yollarında meş’ale-i kârbân gibi, Erbâb-ı aşk içinde nümâyânsın ey gönül!

Geceleyin kandiller yanıyor, kervanlar, develer diziliyor. Löngüdük löngüdük, löngüdük löngüdük... Kimisi ilâhî okur, kimisi Kur’an-ı Kerim okur, kimisi tesbih çeker. Çöllerden böyle geçerek geliyor. Devenin attığı her adıma bir hasene... Ama, yayan yürüyorsa, kumlara bata

çıka gidiyorsa, onun her adımına yetmiş hasene veriliyor. İnşallah, Allah böyle yaya yapmayı da nasîb etsin...

(*Min hasenâtil-harem*) demiş. Harem-i Şerif'in hasenelerinden yetmiş hasene verilir. Bir Harem'in dışındaki bölgelerin hasenesi vardır, bir de Harem-i Şerif'in hasenesi vardır. Buranın hasenesi ile İstanbul'un hasenesi, yâni sevabı aynı değildir. Buranın mükâfatı ile İstanbul'un mükâfatı aynı değildir. Orda da hasene alınır, burda da hasene alınır. İkisinin adı da hasene ama miktarları aynı değildir. Buradaki Harem hasenesidir. Bunun mükâfatı ne kadardır?

“—Yüz bin!”

Yüz bindir. Burada bir namaz kılıyorsun; İstanbul'da kıldığın namaza göre yüz bin misli oluyor ya, buranın hasenesi de başka yerin hasenesine göre yüz bindir. Yetmişle yüz bini çarparsak, yedi milyon oluyor. Yâni yaya hacceden, her adımına yedi milyon hasene verile verile hac yapmış oluyor muhterem kardeşlerim.

İşte hac böyle bir ibâdettir. Kıymetini bilmeden günlerini geçirdiğimiz, ah ettiğimiz, vah ettiğimiz, kavga ettiğimiz, gürültü ettiğimiz, vasıtalarda yer kavgası yaptığımız, otellerde oda kavgası yaptığımız hac, aslında böyle sevaplı bir ibâdetti... Allah-u Teâlâ Hazretleri kusurlarımızı silsin, affetsin... Bu sefer tadına doyamadık doğrusu... Allah tekrar tekrar gelmek nasîb eylesin... Ve tekrar tekrar makbul, mebrûr haclar yapmak nasîb etsin...

Beni bir kaç binada daha konuşmaya çağırdılar; onlara söyledim, size söylemesem haksızlık olur, doğru olmaz. Bildiğim bir şeyi daha söyleyeceğim, bu hacla ilgili... Müsaade ederseniz ondan sonra kapatacağım. Kur'an-ı kerim hatmi okumuşlar, onun duasını yaparız. Bir de soru var, onun da cevabını verimiz.

m. Sabah Namazından Sonra Zikir

Şimdi, Peygamber Efendimiz'den rivâyet edilmiş, sahih kitaplarda, sahih hadis-i şeriflerde bazı bilgiler var. Meselâ İmam Ebû Dâvud diyor ki: “—Peygamber Efendimiz, sabah namazından sonra mescidden hemen evine gitmezdi. Mescidde oturup zikir ve ibâdet yapmayı severdi. Adeti buydu.” diyor. O, kerahat vaktini böyle değerlendirirmiş. Ondan sonra kalkıp iki rekât namaz kılarmış; bu bir... Bir de, İmam Tirmizî'nin Enes RA'den rivâyet ettiği bir hadis-i şerif vardır. Hocamız'ın *Evrâd* kitabının başında var ama, belki o evradı bilmeyen hacı kardeşlerimiz vardır burada diye söylüyorum. Orada buyuruluyor ki:¹⁴

مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى
تَطْلُعَ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ
حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ تَامَّةٍ تَامَّةٍ تَامَّةٍ

(ت. حسن عن انس)

¹⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.481, no:586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.9; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.808, no:21508; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.496, no:22727.

RE. 426/14 (*Men salle'l-fecre fî cemâatin*)
'Kim sabah namazını camide cemaatle kılsa –camide sözü yok ama, Allahu a'lem, camide demek o– (*sümme kaade yezkûru'llâhe hattâ tatlua's-şems*) sonra Allah'ı zikrederek zamanını değerlendirmek sûretiyle, güneş doğup kerahat vakti çıkıncaya kadar namaz kıldığı camide oturursa... (*Sümme sallâ rek'ateyn*) Kerahat vakti geçtikten sonra, kalkıp iki rekât namaz kılsa; (*kânet lehû keecri hâccetin ve umretin tâmmetin, tâmmetin, tâmmeh*) böyle oturmak, bu ibadeti yapmak, ona o gün tam bir hac ve umre yapmış gibi sevap kazandırır; tam bir hac ve umre yapmış gibi, tam bir hac ve umre yapmış gibi...' buyurmuşlar.

Anladınız mı hadis-i şerifi? Bir daha söyleyeyim mi:

“Kim sabah namazını camide kılsa, sonra çıkmazsa camiden, oturursa; güneş doğup kerahat vakti çıkıncaya kadar Kur'an'la, ilimle, zikirle meşgul olursa...” Ne kadar sürer o? Yarım saat, 40 dakika, 50 dakika... “Sonra kalkıp iki rekât namaz kılsa, bir hac ve umre sevabı kazanır. Tam bir hac ve umre, tam bir hac ve umre, tam bir hac ve umre...” buyurmuş.

İmam Tirmizî, hasen hadistir demiş. Yâni, hadis tekniği bakımından güzel, rivâyeti sağlam bir hadis-i şerif olmuş oluyor. İmam Ebû Dâvud da, Peygamber Efendimiz'in öyle yaptığını söylüyor. Daha başka hadis-i şerifler var...

“Rızık bol olur.” diye hadis-i şerifler var...
“Hazret-i İsmâil evlâdından şu kadar köle azâd

etmiş gibi sevap kazanır.” diye rivayetler var...
“Afâkı dolaşıp rızık aramasından kendisine daha çok rızık getirir, böyle ibâdet etmesi...” diye rivâyetler var...

Şimdi ben yarın gideceğim, siz de bir gün gideceksiniz buradan... Bu Suud hükümeti elbet bizi kışalayacak sonunda... Kalkacağız gideceğiz hepimiz, köyümüze, evimize... Orada ne yapacağız? Yatsı namazlarını, sabah namazlarını, beş vakit namazı camide kılmaya gayret edeceğiz.

“—E hocam, caminin hocasıyla biraz aramız kötü... Hoca biraz iyi değil!”

Tamam! Hoca nasıl olursa olsun; sen camiye gittin mi, sevabı alırsın. Sen hocaya bakma!

Sabah ve yatsı namazlarını camide kıldı mı insan, gece gündüz ibâdet etmiş gibi sevap kazanır. O namaza münafıklar gidemez, uykusunu yenemediği için... Münafık durumuna düşmemek lâzım! Sabah ve yatsı namazlarını camide kılacaksınız; tamam...

“Sabah namazını camide kıldıktan sonra, oturup da Kur’an’la, evradla, dua ile, zikirle meşgul olursanız...” Güneş kaçta doğuyor? Diyelim ki, 7’de veya 6’da veya 5.5’ta... Yarım saat daha geçinceye kadar biraz meşgul olursanız; dualarla, zikirlerle, “Allah” diyerek, “*Lâ ilâhe illallah*” diyerek, Kur’an okuyarak, Yâsin okuyarak... “Sonra kalkıp iki rekât namaz kıalarsanız, ne olur? Kabul olunmuş tam bir hac ve umre yapmış gibi sevap kazanırsınız.” diyor.

Şimdi, hadis-i şerifler kuvvetli olduğu için, çok

çok rivâyetler olduğu için, bu hadis-i şerifi size hatırlatıyorum.

Buraya geldiniz, haccın ve umrenin ne kadar zor olduğunu gördünüz. Masraflı olduğunu gördünüz. Sıcağını gördünüz.

Kalabalığını gördünüz. Sıkıntısını gördünüz. Demek ki sabah namazlarında caminize gideceksiniz. Sabah namazından sonra işrak vaktine kadar –yâni kerahat vakti çıkıncaya kadar– zikirle, Kur’an’la meşgul olmaya kendinizi alıştıracaksınız. Sonra kalkıp iki rekât namaz kılacaksınız. Neden yapacaksınız? Çünkü Peygamber Efendimiz, “Bir hac ve umre yapmış kadar sevap alırsınız.” diye müjdeliyor da ondan...

“–E, Allah bu kadar kolay ibâdete, bu kadar çok sevabı verir mi?”

Şimdi bu soru da sorulabilir:

“–Acabâ mevzû bir hadis mi bu?”

Mevzû demiyor hadis alimleri, hasen hadis diyor. İmam Ebû Dâvud ve İmam Tirmizî, kitaplarında yazmış. Bir kere hadis sağlam...

“–Allah böyle mükâfat verir mi?” Verir.

“Nereden delilin?”

Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ
الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

(*Innâ enzelnâhu fî leyletil kadr. Ve mâ edrâke mâ leyletül kadr? Leyletül kadri hayrün min elfi şehrin.*) (Kadir, 97/1-3)

Bak, Kur'an-ı Kerim'den delil getirdim. Kadir gecesi için ne diyor Kur'an-ı Kerim? (*Leyletü'l-kadri*) "Kadir gecesi (*hayrün*) daha hayırlıdır, daha kıymetlidir; (*min elfi şehrin*) bin aydan daha hayırlıdır."

Demek ki, Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıymış. Bin ay ne kadar eder, kaç sene eder? Seksen küsür sene eder. Yâni, bir kadir gecesi, seksen küsür sene kadar kıymetliymiş. Demek ki, Allah bazen küçük şeylere büyük mükâfat veriyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹⁵

¹⁵ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.279, no:7638; Ebû Talha el-Ensârî RA'dan.

Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.60, no:444; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.172; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.313, no:790; Taberânî, *Dua*, c.I, s.434, no:1477; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXVI, s.290; Ebû Şeybe el-Ensârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.48, no:6348; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.328, no:2124; Seleme ibn-i Nuaym el-Eşcaî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.205, no:2932; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.214, no:2113; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.447, no:1929; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.68, no:1622; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.34, no:3941; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.174; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.,397; Ebû Hüreyre RA'dan. Mizzî, *el-Fevâid*, c.I, s.191, no:445; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c. XLVI, s.436; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ

(حب. عن جابر؛ حب. ط. حل. عن أبي ذر؛ ك. عن أبي طلحة؛ طب. ع. حل. عن معاذ)

(*Men kàle lâ ilâhe illa'llahu, dehale'l-cenneh.*)
“Kim *Lâ ilâhe illa'llah* derse, cennete girer.”
Bazı rivayetlerde (*muhlisan*) “ihlâslı olarak derse, kalbinden tam inanmış olarak derse...” ifadesi vardır. Demek ki, ihlâsla o kanaatte olursa, cennete girecektir. Sonra, başka bir sahih hadis-i şerif:¹⁶

كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي
الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ سُبْحَانَ اللَّهِ
وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

(خ. م. ت. ه. حم. حب. ع. ش. هب. حل. عن أبي هريرة)

(*Kelimetâni hafîfetâni ale'l-lisân*) “İki söz vardır ki, söylemesi dile söylemesi kolaydır; (*sakîletâni fi'l-mîzân*) mizanda, amel terazisinde, ahirette hesap görülürken ağır çeker; (*habîbetâni ile'rrahmân*) Allah-u Teâlâ Hazretleri sever, Allah indinde makbuldür. Onlar nedir:

¹⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2459, no:6304; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2072, no:2694; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.512, no:3467; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1251, no:3806; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.232, no:7167; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.112, no:831; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.483, no:6096; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VI, s.53, no:29413; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.420, no:591; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.207, no:10666; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.400; Taberânî, *Dua*, c.I, s.482, no:1692; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXVI, s.239; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.700, no:2007.

(Sübhâna'llâhi ve bi-hamdihî, sübhâna'llâhi'l-azîm)'dir.” diyor bir hadis-i şerifte.

الْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
تَمْلَأَنَّ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

(حم. م. ت. عن أبي مالك الأشعري)

(El-hamdü li'llâhi temleü'l-mîzân) “El-hamdü li'llâh mizanı doldurur. (Sübhâna'llâhi ve'l-hamdü li'llâhi temleâni mâ beyne'ssemâi ve'l-ard) Sübhâna'llah ve el-hamdü li'llâh yerle gök arasını kaplar.” Böyle bildiriyor Peygamber Efendimiz... “Lâ ilâhe illallah, cennete girmeye sebep olur.”

Demek ki, İslâm'da Allah'ın mükâfatları çokmuş. Adımına şu kadar sevap veriyor, zikrine şu kadar sevap veriyor...

Bir kez Allah dese aşk ile lisân, Dökülür cümle günah, misli hazân...

Yâni bu misallerden anlaşıldı ki, Allah büyük mükâfat verebiliyor. Demek ki, köyünüze gittiğiniz zaman, memlekete döndüğünüz zaman, bu hacılık evsafını kaybetmeyeceksiniz. Hacılıktan sonra, bu yoldan dönmeyeceksiniz.

Hacerü'l-Esved'i öptünüz, uzaktan selâmladınız; Allah'a söz verdiniz, Allah'la musafaha yapmış gibi oldunuz. Hacerü'l-Esved'i öpmek, Hacerü'l-Esved'i selâmlamak; Allah'la musafaha yapıp, ona söz vermek demektir. Siz hacı oldunuz, Allah'a söz verdiniz. Allah yolunun er-

leri olacaksınız.

Sabah namazından sonra da böyle, ibadetlerinizi güzelce yapın; her gün bir hac ve umre sevabını alın!

“—Hah, hocam! Mâdem bu böyle, iyi... Ben şimdi köyde akrabalarımaya söyleyeyim. Bundan sonra onlar 1600-1700 dolar harcamasınlar... Sabah namazından sonra camide otursunlar, İşrak vaktinde namaz kılsınlar; tam bir hac ve umre sevabını kazansınlar.”

Öyle yağma yok! Farzın yerini hiç bir şey tutmaz. Farz olan vazife, ille gelinerek burada yapılacak! Ama o farzdan sonra, insan köyüne gittiği zaman, o şeyi yaparsa, o sevabı alır. O da doğru...

Şimdi muhterem kardeşlerim! Gözüm böyle sol eliyle meşrûbat içenlere erişti. Ben biraz şakacı bir hocayım. Biz sol eliyle içenlere beşer riyal cezâ yazıyoruz; Hakyol Vakfı'na makbuz kesiyoruz. Kim hacı olduğu halde, sol eliyle içtiyse bu meşrûbatı; beş riyal cezâsını getirsin, ödesin!

Allah hepinizden râzı olsun...

n. Sorular:

1. Soru:

Hacdan sonra Mekke dışına, Mikat'a gidilerek umre yapılmaktadır. Şu anda yapılan umre mi sevap; yoksa çok yapılan tavaf mı daha sevap?

Peygamber SAS Efendimiz'le Hazret-i Aişe Vâlidemiz geldiler Medine-i Münevvere'den...

Hazret-i Aişe Validemiz'in kadınlık mâzereti vardı. Umre yapamadı. Sadece ifrad haccına niyetlendi. Çok üzüldü. Hac bittikten sonra normal duruma geldi.

Haccını yaptıktan sonra Peygamber Efendimiz'e dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah! Herkes umresini de yaptı, sevabını kat kat kazandı. Ben sadece hac yapabildim, mâzeretim dolayısıyla umre yapamadım.”

Yâni, aybaşı dolayısıyla, adet görmesi dolayısıyla yapamadığını öyle üzüntüyle söyledi.

Peygamber Efendimiz o zaman buyurdu ki:

“—Sen de git Mîkat dışına! Oradan ihrama niyet et, şimdi bir umre yap!” dedi.

Demek ki, Hazret-i Aişe Validemiz'e böyle bir umre yapmayı emretmesi, hacdan sonra böyle bir umre olacağını gösteriyor.

Ama bazı alimler bunu uygun bulmuyorlar, tasvib etmiyorlar. Çünkü, umre aslında bu mübârek mescidi ziyaret demektir. Bayağı zahmetli, masraflı bir şeydir. İstanbul'dan kalkacaksınız, uçağa bineceksin... Tavaf yapacaksınız, sa'y yapacaksınız, traş olacaksınız; bir umre olacak. Yâni bu kadar ucuz değildir.

Buradan hemen git mîkata... İhrama gir... Yarım saatte tavafını tamamla... Sa'yini de yarım saatte tamamla... Bir buçuk saat içinde, hop bir umre... Kolay oluyor diye biraz şey yapıyorlar ama; Allah'ın lütfundan, rahmetinden ümit kesilmez.

Bu, Efendimiz'in Hazret-i Aişe Validemiz'e tavsiye ettiği cinsten bir Şey olduğundan, herhangi bir Şekilde umre yapmamıŐ olan kimseler, böyle bir umreyi yaparak, umre de yapmış olarak gitsinler.

Bazı alimler, bunu pek tasvib etmedikleri için, aleyhinde konuŐmuŐlar; bazı kitaplarda böyle Şeyler yazılmıŐ. Ama yapılırsa olur.

Eğer bir kimse hac ve umreyi yapmışsa, sünnet-i seniyyeye uygun olanı, çok çok tavaf etmektir. O daha uygundur. Daha nizm olan Őekil odur. Ama bazıları kendisi için yapıyor umreyi... Babası için, dedesi için, sevdiği hocası için filân yapabiliyor. O da olur.

2. Soru: Saf ile Merve arası Mescid-i Haram dhili midir, değil midir?

Eskiden orası arŐıymıŐ, dkknların arasında sa'yedermiŐ hacılar... Biz o günleri görmedik. Ama, o günleri görmüş yaşlı hacılar vardır belki içinizde... Eskiden harici imiŐ, sonradan mescidle birleŐmiŐtir. Aralarında duvar ve kapı kalmamıŐtır. Şu anda mescidin içi hükmüne girmiŐtir. Allahu a'lem, ne olur bunun sonucu? Cnb olan, hayızlı nifaslı olan kimse oraya da giremez. Hatt biraz daha dışındaki mermer kısmı da parmaklıklarla çevirmiŐler, orayı da mescide katmıŐlar. Mescidler, ne kadar etrafındaki arazi ona katılırsa, büyür. Peygamber SAS Efendimiz'in mescidi sanıyorum 10'a 10 arşın ebatlı bir Őeydi, ilk kurulduğu zaman... Bir arşın 60 cm desek, 6 ya 6 filân gibi bir Şey... Biraz daha büyük de olabilir rakamlar... Küçük bir Őeydi.

Ama, orası büyüdü, burası büyüdü... Orası büyüdü, burası büyüdü... Şimdi kocaman, uçsuz bucaksız bir direk ormanı gibi, koruluk gibi bir şey oldu. Yemen'e kadar büyüse, yine mesciddir.

Bu hususta Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:¹⁷

لَوْ بُنِيَ مَسْجِدِي هَذَا إِلَى صَنْعَاءَ كَانَ مِنْ مَسْجِدِي

(الديلمى عن أبى هريرة)

(*Lev büniye mescidî hâzâ ilâ san'âe, kâne min mescidî*) “Bu mescidimin duvarları San'a'ya (Yemen'e) kadar genişletilse, yine benim mescidimdir.” buyurmuş. Yâni ilâve edilerek büyüse, Yemen'e kadar uzasa, yine mesciddir.

Burada da [Mekke'de] Safâ ile Merve eskiden Mescid-i Haram'ın dışındaydı. Safâ ile Merve arasında medreseler vardı. Babü's-Selâm, şimdi Mescid-i Haram'ın içinde kalmıştır.

3. Soru:

Farz olan tavafın dışında mazereti olan hanım Kâbe'yi seyredebilir mi?

Kâbe dışarıdan görünüyorsa seyredebilir ama mazeretli hanım mescide girip seyredemez. Dışarıdan görünüyorsa seyretmenin bir zararı, günahı yok.

Kralın sarayına girdi, mesela misafir oldu. Kra-

¹⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.378, no:5152; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.237, no:34832, 34931; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.111, no:18995.

lın sarayı Kâbe'ye tepeden bakıyor zaten. Orada oturdu, seyretsin. Tamam, edebilir. Görüyorsa bir yerden, oturduğu otelden, motelden seyredebilir. Mescidin içine hayızlı, nifaslı, cünüp insan giremediği için, içine girip de seyredemez. Hüküm odur.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

7. 06. 1993 - Mekke

[Bütün HAC VE UMRE sohbetlerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü